

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет природничих наук

Кафедра агрохімії і ґрунтознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства

Освітня програма Географія

Спеціальність 106 Географія

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства
Протокол № 1 від “15” вересня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Викладач (-і)	проф. Волощук Мирослав Дмитрович
Контактний телефон викладача	0993359901
E-mail викладача	Agrosoil2001@gmail.com
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	2 години відповідно до графіку

2. Анотація до курсу

«Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства» є навчальною дисципліною, яка передбачена нормативною частиною освітньої програми фахівців освітнього рівня-бакалавр. Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства одна із важливих розділів ґрунтознавства, вивчає основні чинники формування ґрунту, закономірності просторового поширення ґрунтів і є основою їх обліку і оцінки як природнього ресурсу. Знання законів географії ґрунтів зональних і регіональних особливостей ґрунтового покриття потрібна для раціонального використання земельних ресурсів, відновлення родючості деградованих ґрунтів та їх охорони.

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства» є дати знання студентам про ґрунти як природне тіло та невід'ємну частину географії про конкретні умови формування ґрунтів, будову, властивості, структуру ґрунтів, особливості їх закономірностей і розповсюдження різних типів ґрунтів: формування ґрунтів, теоретичні та практичні знання про будову землі, вплив гірських порід на ґрунтоутворення, властивості ґрунтів, їх генетику і морфологічну будову у природних зонах, засоби підвищення, відтворення їх родючості і їх охорони.

4. Компетентності

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності з географії або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та суспільних об'єктів та процесів.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.
- Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і

лабораторних умовах.

- Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані(у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.
- Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.

5. Результати навчання

- Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.
- Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.
- Пояснювати особливості організації географічного простору.
- Аналізувати географічний потенціал території
- Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.
- Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу – 3 кредити ECTS, 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
практичні заняття	18
самостійна робота	60

Змістовий модуль 1. Географічні закономірності поширення ґрунтів.

Тема 1. Вступ. Географія ґрунтів як наука, дослідження ґрунтового покриву та внесок вітчизняних учених у становлення географії ґрунтів.

Тема 2. Фактори, що визначають зональні закономірності географії ґрунтів.

Тема 3. Закони фаціальності, вертикальної та горизонтальної зональності., їх сучасне трактування та відображення в структурі ґрунтового покриву планети.

Тема 4. Характеристика ґрунтово-біокліматичних поясів, загальні закономірності поширення зональних, азональних та інтразональних ґрунтів.

Змістовий модуль 2. Характеристика ґрунтового покриву материків.

Тема 5. Особливості поширення ґрунтів в межах Євразійського континенту.

Тема 6. Ґрунтовий покрив Африки та його характеристика.

Тема 7. Ґрунтовий покрив Північної Америки та його характеристика.

Тема 8. Ґрунтовий покрив Південної Америки та Австралії та його характеристика.

Змістовий модуль 3. Географія ґрунтів України

Тема 9. Закономірності поширення ґрунтів в Україні, основні ґрунтово-кліматичні зони.

Тема 10. Характеристика основних типів, підтипів ґрунтів України та особливості їх поширення.

Тема 11. Проблеми оцінки та оптимізації земельних ресурсів України.

Теми практичних занять

1. Практичне заняття №1-2. Роль основних чинників ґрунтоутворення (клімат, рельєф, материнські породи) у поширенні ґрунтів.
2. Практичне заняття №3. Прояви законів фаціальності, горизонтальної та вертикальної зональності у структурі ґрунтового покриву.
3. Практичне заняття №4. Будова та характеристика умов ґрунтоутворення в межах основних біокліматичних поясів південної та північної півкулі.
4. Практичне заняття №5-6. Фізико-хімічна характеристика та структура ґрунтового покриву Євразії.
5. Практичне заняття №7. Фізико-географічна характеристика та структура ґрунтового покриву Північної та південної Америки.
6. Практичне заняття №8. Фізико-географічна характеристика та структура ґрунтового покриву Африки та Австралії. Характеристика та поширення основних ґрунтових асоціацій та генерацій.
7. Практичне заняття №9. Агrogenетична характеристика ґрунтів України.
8. Практичне заняття №10. Світові земельні ресурси, їх характеристика, розподіл та раціональне використання.

Самостійна робота

1. Підготовка до лекційних занять – 6 год.
2. Підготовка до практичних занять – 8 год.
3. Підготовка до контрольних робіт – 8 год.
4. Підготовка до заліку – 8 год.
5. Самостійне опрацювання питань курсу:
 1. Вивчення історії дослідження ґрунтового покриву різних країн світу.
 2. Вітчизняна та зарубіжна класифікація і номенклатура країн світу.
 3. Рельєф як ключовий фактор ускладнення структури ґрунтового покриву.
 4. Типи вертикальної зональності.
 5. Принципи об'єднання ґрунтів в надтипологічні таксони.
 6. Гумусний стан ґрунтів, типи гумусу.
 7. Інтразональні та азонанальні ґрунти та їх поширення.
 8. Основи крупномасштабного картографування ґрунтів.
 9. Динаміка генезису та еволюція ґрунтів.
 10. Деградація ґрунтів в світовому масштабі, види, поширення, вплив на властивості ґрунтів, шляхи їх збереження родючості.

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	50 балів студенти отримує під час проведення практичних занять; 50 балів студент отримує за складання заліку.
Вимоги до письмової роботи	Заліковий білет містить три описові завдання. Після написання роботи проходить усний захист (за потреби).
Практичні заняття	Кожне практичне заняття оцінюється в 5 балів,

	15 балів студент може отримати за оформлення і презентацію індивідуального завдання. Без захисту індивідуальної роботи студент не допускається до здачі заліку.
Умови допуску до підсумкового контролю	Під час навчання на практичних заняттях отримати не менше 25 балів, а також, обов'язково захистити індивідуальну роботу згідно обраної тематики.

8. Політика курсу

Регулярне відвідування аудиторних занять, активна участь в обговоренні розглянутих питань, відпрацювання пропущених занять в назначений викладачем час з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia->

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

1. Польшина С.М. Грунти світу: конспект лекцій/ С.М. Польшина, Чернівці: Рута.-1998р.-125 с.
2. Дмитрук Ю.М. Географія ґрунтів: конспект лекцій/ Ю.М. Дмитрук, Чернівці: Рута.-2003 .- 150 с.
3. Топольний Ф.П., Гелевера О.Ф. Ґрунтознавство та географія ґрунтів/ Ф.П. Топольний О.Ф. Гелевера, Кіровоград, 2007.-130 с.
4. Позняк С.П. Ґрунтознавство і географія ґрунтів:Ч.1-2./ С.П.Позняк, Львів:Світоч,2010.
5. Добровольський Г.В., Урусевская И.С. Географія почв./ Г.В. Добровольський, М.:Колос, 2004.-460 с.
6. Балаєв А.Д., Нестеров Г.І. Географія ґрунтів України:метод.Посібник/ А.Д. Балаєв, К.:Наука,2005.-85 с.

Викладач

Волощук М.Д.